

I. évfolyam. Budapest 1894. november 1. 21. szám.

TANULÓK LAPJA

SZERKESZTI

Dr. RUPP KORNÉL

TANÁR.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . . . 2.40 kr.
Fél évre . . . . . 1.20 „
Negyed évre . . . . . —.60 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IX. ker., Lónyai-utca 9. sz.

Teljes számú példányok az 1-ső számtól kezdve még mindig kaphatók lapunkból.

T a r t a l o m.

A főlapon: Irodalmunk jelesei. Arczképcsarnok, Tompa Mihály arczképével és életrajzával. Irta: dr. Horváth Cyrill. — Elmélkedés a temetőben. — Két gyermek a szabadban. — Napoleon életéből. — Minő köteleknek fűznek a hazához? — Kolombus tojása. Szerencsefiak. — Szavalni valók: VI. Úl Aranyiné gyászban. Irta: Szávay Gyula. — Apróságok. — Tréfák, ügyességek. — Társas játékok. — Talányok. — Játékok.

A borítékon: Gondolatok. — Feladatok. — Különfélék. — Ajánlható könyvek. — Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

GONDOLATOK.

A hol mindenki rossz ember, ott mindenkit jónak tartanak.

Azok a pillanatok, melyek elrabolják önbizalmunkat, egyszersmind rossz gondolatok szülői is.

A szív érzékeny mérleg; egyik serpenyőjében a vágyak, a másikban azok teljesülései: a mig szived dobog, nem lesz teljes egyensúly e mérlegen, mert mindig lesz olyan vágyad, a mi teljesülésre vár.

Sétáltam egy meredek dombon, melyet erdő borított. Amint felnéztem, csak az árnyba borított törzseket láttam; amint visszaneéztem, csak a verőfényben fürdőző lombokat; gondoltam: az a mult, ez a jövő.

Kavicsokból nem lehet gúlát építeni, csak kupacot.

Nagy ember nagyot gondol, nagyot cselekszik; a kicsi is gondol nagyot, de a tett helyett szidja a sorsot és az embereket.

Nagyon okos kisbéresnek soha se elég okos a gazdája.

Ha azt akarod, hogy el ne szakadjon a czérnád, fonj belőle kötelet.

Ha az erényt kimosolygód, magadat mosolygód, mert lehetetlen, hogy ne volnának erényeid.

Ha haragszol valakire, megbánod bizonynyal, mert nincs az a harag, a miből kára ne lenne az embernek.

A fegyelem daróc ruha; a ki azt akarja, hogy ne szúrjon, öltse föl alája a kötelességtudás gyors ingét.

Az örömök a rohanó élet megálló helyei.

Mosdósy Imre.

FELADATOK.

1. Az I. és II. oszt. tanulók írják le saját szavaikkal a következő kis mesét:

A kis leány látogatása. Piroskát édes anyja elküldötte, hogy látogassa meg beteg nagymamáját. Piroška utközben megállt s virágokat szedett, hogy azokkal nagymamájának kedveskedjék. E közben a farkassal találkozott, a ki megtudva, hogy hova készül, előre sietett, a nagymamát megette s belefeküdvé az ágyba, várta Piroskát. Piroška nagymamájához érve, felkuszott az ágyba, hogy megcsókolja nagyanyját. De reáismervén a farkasra, alig volt ideje elmenekülni. Sikoltozására emberek rohantak elő, a kik a farkast agyonverték s így a kis Piroška megmenekült.

2. A III. IV. oszt. tanulók dolgozzák ki e tételt: *A nap és a hold.* Főbb pontok: Egyező tulajdonságok: Mind a kettő szép, nagyszerű, égítést, a legnagyobb fontossággal bír földünkre nézve. Mindkettő felkél és lemegy, világít, és földünk körül látszik

A 18. szám talányainak megfejtése: *A) A számtani kérdés:* A feladvány nem határozott: a férfiak, nők s gyermekek többféle arányban lehettek. Lehetett 10 férfi, 1 nő, kilencz gyermek; vagy 9 férfi, 4 nő, 7 gyermek; vagy 8 férfi, 7 nő, 5 gyermek; vagy 7 férfi, 10 nő, 3 gyermek; vagy végre 6 férfi, 13 nő, és 1 gyermek. *B) A földrajzi kérdés:* Franciaországnak Tours városa közelében történt a csata 732-ben az arabok ellen. A frank sereget Martel Károly vezette, az arabok élén Abderán állott, az arabokat visszanyomták Spanyolországba, hol hatalmuk tetőpontját a középkorban érték el s csak 1492. Granada eleste után üzettek ki végkép. *C) A történelmi kérdés:* Martinuzzi, Utjeszenics György, János király párhivé volt, ki öt csecsemő fia János Zsigmond gyámjává rendelte (1540). Főtörekvése volt az erdélyi területet a török ellen megóva Ferdinand részére biztosítani ezért látszólag a törökökkel is jó viszonyban volt. Izabellát rábirta, hogy a koronát adja át Ferdinandnak. Ezért Erdély kormányzója, esztergomi érsek és bibornok lett. Kétszínűsége miatt a török hívének tartatván Castaldo a császári vezér és Pallavicini gyanuját magára vonta s ezek Ferdinand előleges beleegyezésével 1551. decz. 17. Alviczen meggyilkoltatták. Szász Károly tragédiát írt róla «Frater György» czimen, mely az akadémiában 1869-ben a Teleki jutalmat nyerte el. *D) Tréfás kérdések:* 1. Egy sem, mert a borsónak nincsen lába. — 2. A tejuton. — 3. A fonográf. — 4. Mert a napok közt éjszaka van. — 5. Februárban, mert ez a legrovidebb hónap. — 6. Sehol, mert csak a füvet kaszálják. — 7. A közepéig. — 8. Vannak fehérrozsza-szinűek.

Helyes megfejtéseket külték be: Dobos László, Tattárszky Andor, Alföldi Géza, Goldberg Eugénia, Danczinger Sarolta, Huber Giza, Zwybach Aurél, Suján Pál, Pick Jenő, Péchy Szabolcs, Grüner Rezső, Weisz Ignác, Szilassy Ernő, Sziklai Jenő, Koós Ottó és Miklós, Kaltenecker Károly, Seipnik Róza, Béli Kálmán gróf, Kürthy Sándor, Milch Róbert, Zsidó Zoltán, Krausz Jenő és testvérei, Fischer Viktor, Komáromy Ferencz, Kádár Géza, Borbély László, Sáfár Elemér, Bartus Gizella, Hoffer Kálmán, Vándory Lajos, Sánta Irma, Szárnyas Kálmán, ifj. Hlavatky Béla, Ansterweil Géza, Trischler Elza, Markó Hermin, Gobonya Gizella, Vörös Tihamér, Zuna Morizette, Jármy György, Fischel Viktor, Vörös Károly, Gnóth Kázmér, Balogh György, Bogdán Géza, Uhlman Lajos, Pathó Tivadar, Lindenfeld Zoltán, Holczer R. Jenő, Altmann Izidor, Weisz Árpád, Kozák Gergely, Almássy Mariska, Soós Zoltán, Adler Lipót, Geschek János, Gindl Márton, Delkin Rozsó, Tialvos Fülöp és Eleonora, Reinhardt Péter, Eröss Kálmán, Boór Ilonka, Végh Sándor és Eliz, Borsós Jenő, Kertész Béla, Nagy Margit, Bruck Géza, Rösner Géza, Fábian László, Bárány Lippe Károly, Roth Olga, Farkas Andor, Andrassy Ákos és Kálmán.

Mind ezeknek mai számunkhoz mellékelve küldjük a „**Büvös kártya**“ cz. érdekes játékot, melylyel bárkinek életkorát vagy a zsebében levő pénz mennyiségét általános bámulatra igen könnyű módon kitalálhatni.

TANULÓK LAPJA

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 2 frt 40 kr.
Fél évre . . . . . 1 frt 20 kr.
Negyed évre . . . . — frt 60 kr.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Felelős szerkesztő:

Dr. RUPP KORNÉL

főgymnásiumi tanár.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IX., Lónyai-u. 9.

Hirdetések felvételnek és jutányosan számíttatnak

IRODALMUNK JELESEI.

— ARCZKÉPCSARNOK. —

TOMPA MIHÁLY.

1817–1868.

Tompa Rimaszombatban született 1817-ben, nagy szegénységgel küzdve végezte iskoláit Sárospatakon. A költészet iránti előszeretettel már tanuló korában megnyilatkozott benne, mikor nagy szorgalommal gyűjtögette a meséket és mondákat s már korán (1841) kezdett a nyilvánosság előtt is szerepelni költeményeivel. 1845-ben nevelő lett Eperjesen s itt ismerkedett meg Kerényivel és Petőfivel. Később Pestre ment cenzurára, mert ügy-

védnek készült, azonban Bejére ref. papnak hivatván meg, a papi pályára lépett. Itt egészen a szabadságharczig volt, a mikor beállt tábori papnak. 1850-ben Kelemérre ment, honnét a szép hanvai lelkészi állást nyervén el, megnősült. Ez időtől kezdve hiveinek, családjának és költészetének élt. Sok csapás érte őt, mely lelkét egészen megtörte és korai sirba vitte 51 éves korában 1868-ban.

Tompa ama költői triasz egyike volt, mely az elnyomás napjaiban a nemzetet a csüggedéstől megóvta. Az ő áhitata s Arany bölcselme állott a költészet élére, mely fenntartotta bennünk az életerőt. Első kötete a *Népregék és mondák* már 1846-ban megjelent s óriási kelendőségnek örvendett, később *Szuhaj Mátyás, Vámosujfalusi jegyző, Pipás kántor* című tréfás elbeszélései következtek, majd 1854-ben *Virágregéi* is megjelentek.

E művek azonban igen különböző természetűek és értékűek. A *Népregék és mondák* részben a népköltészetből vannak ellesve, részint magának Tompának képzeletéből születtek s forma dolgában is majd „mértékes-rimesek,” majd nemzetiek. Némelyekben igen jól el van találva a népies képzelet naivsága és a hang egyszerűsége, mint a *Jávorfáról, Az árvalányhaj, Bojtár, Menedékkő, Halász és aranyhal* címűekben, több másban azonban nem elég a természetesség, — reflexiók pótolják a naivságot s a népiesség alig érzik máson, mint a nyelven. A közönséget azonban elragadta a népies tárgy és a kidolgozásnak bizonyos lyrai színezete s a kritika méltán dicsérte e művekben a növényvilág és a viziképek rajzait. Már itt mutatkozott az a mély vonzódás, melylyel Tompa a természet s különösen a növényvilág iránt viselkedett. Később, keleméri magányában, órákig elandalgott virágai közt s itt álmodta *Virágregéi* nagy részét, melyekben a virágok emberi érzésekkel fölruházva szerepelnek (*Az ibolya álmai, Hajnalka*), rendszerint jelképes értelemmel. Azonban bármily tarkák is e művekben a képzelet képei, maga a közönség érezte a mesterkéltséget, mely a virágok megszemélyesítésével járt, s az egyhangúságot, mely a gyűjteményt sok gyöngédsége mellett is unalmassá tette.

Tompa egyéb elbeszélései jobbára adomaszerű történetek, a melyekhez háttérül egy-egy ismert korszak járul. Legbecsesebb műveit mégis a lyra terén alkotta. Igazi elegikus természet volt, mély csöndes bánattal, melyet a haza sorsa, családi bajai és saját viszontagságai szültek lelkében, — vallásos hittel és bibliás reflexiókkal, melyek nem engedték kétségbeesni (*Isten akarata*). — A természethez való ragaszkodása megjelent itt is, s alig volt költőnk, ki a saját lelkét annyira egyesíteni tudta volna a természet képeivel, mint ő *Őszi tájnak* kezdetű híres dalában. Hasonlókép jellemző oldala lett lyrájának az allegorizálás, mely örökké bizó természetével párosulva Tompát a forradalom után következett szomorú idő leghivatottabb énekesévé avatta. A mit nyiltan nem lehetett elmondani: a nemzet fájdalmát, a bizalom hirdetését, elmondották az ő kitűnő allegorizált ódái s elegiái,

(*A gólyához, A madár fiaihoz, Terebélyes nagy fa, A pusztuló erdő, Új Simeon, Tornáczomon*) az érzés, gondolat és szemlélődés e szerencsés egyesülései.

Népdalai a legszebbek közé tartoznak, melyeket irodalmunkban találunk, s nem egy átment a nép ajkára is (*Télen-nyáron pásztán az én lakásom, Alant megyen, Kizöldült az erdő fája stb.*); szent beszédeit kenetes egyszerűség lengi át, s *Olajág* című imái s elmékedései, melyeket a nők számára irt, a legszebb imádságos könyvek egyike.

Költményeiben a nemzeti és modern versidomokat használta s mindig zengzetes tudott lenni; nyelvében a magyaros igt választékossággal s természeti képekben való gazdagsággal egyesítette.

DR. HORVÁTH CYRILL.

ELMÉLKEDÉS A TEMETŐBEN.

(R.) Keresztény! a halottak birodalmában állasz! Mily érzélem hozott az enyészet e helyére? Minő gondolat űzött a tájra, hol annyiszor járt nehéz léptekkel, megrendítő fájdalom kíséretében a halál? Láttad a rohamos folyónak tóva hömpölygő hullámaikat? Hallottad, mint susogják a föl-fölloccsanó habok, — nem hallottad, mint panaszoja időnként a lélekharang szivrepesztő hangokon: „Megyünk . . . megyünk, elköltözünk! . . .“

És most itt vagy a holtak birodalmában, nézed az egymás mellett emelkedő sírhalmokat. Mily némák és bidegek, ugy-e?

Némák és hidegek! . . . Hát a fölszerelt ágyuk nem némán és hidegen állnak-e egymás mellett a csaták mezején? De csak egy szikra kell és az ágyuk ércztorkai bömbölni fognak, szavukkal megrázkódtatják az eget és földet és ordítózza zugó visszhangot szakítanak a bérczek sziklakebeléből!

Ah, mily néma, mily hideg a sír! . . . De borulj csak reá bűnös ember, hajtsd csak fejedet a korhadó keresztre; azután szikraként csak egy gondolat szálljon lelkedből le a koporsó omladványaihoz, és a sírok torkai megnyílnak, a holtak birodalmából hangok fognak előtörni, szives, velőtrázó hangok, a dúló vihar és csattogó menykövek rettenetével, melyek sziklakemény szívedet megrendítik, belőle a bánat könnyeinek forrását fakasztják, vagy a pusztító tűz erejével hiu reményeidnek köszívedhez tapadó mohát perzselik fel.

Mily néma, mily hideg a sír! . . . Hát a patak jege nem nema, nem hideg? De hozd csak reá a tavasz enyhe levegőjét és folydogálni kezd virágok, fák közt; a madárka leszáll hozzá, s édes csevegésben érinti gyors szárnyaival a csörgedező habokat.

Ah, mily néma, mily hideg a sír! . . . De jöjj csak tiszta lelkű keresztény, öleld át rajta az üdvösség jelét. — kebled

forró fohászai, melyekkel irgalomért esdesz a még szenvedő testvérek javára, enyhe fuvalomként hadd lengjenek a megáldott norok és csontok fölött: a sirok megszólamlanak, hangok törpek elő, melyek lágyan, szelíden, mint a patak csevegése, imáid közé vegyülnek, — hangok, melyek a jámbor kebel hurjain, mint játszi szellő s édes illat a kert virágainak kelyhén, gyöngéden ömlenek el! . . .

A merre csak tekintünk, mindenütt a mulandóság jelét látjuk! A temető fái közt, mint az árva leány a temetőben, sir az esti szél s egy-két hervadt levelet és száraz ágat sodor le az utra. Itt egy ősz ember fektet viritó koszorút egy új sirra! A szeretet eme jele mélyen meghatja a szemlélőt s önkénytelenül bánatos felhő nehezedik lelkére, mert tekintete elboruls szemében a multra merengés fájdalma sötétlik. A temetőnek ilyen benyomása kibékíti az embert a halandóság gondolatával. Itt minden siron virág, koszorú van, míg a máskor kopár elhagyatott temető, a fakereszt és fejfa a virágtalan siron csak az elfeledésre emlékeztet.

De az ember sorsa előbb vagy utóbb feledés. A szeretet el fog zarándokolni egy ideig sirunkhoz s a reá hintett virágok közé majd az emlék virága fonatik; de a kéz is, mely a hervadó koszorút kötözté, elhal s az elpusztult sir felett csak a szellő fog felsóhajtani!

Tehát ércz betűkkel kell nevünket az emberiség emlékébe véstni? Nem. Nemcsak a fergeteg, mely rohanó záporával a völgy kebelét szakgatja fel s virágait és a fiatal galyakat töri le s sziklákat sodor a patak zenélő hullámai közé, — hanem a csendes éji eső is hagy nyomokat maga után a vetések áldásában s a mező virágainak enyhült színében. Minden év meghozza vesztességét, mint minden ősz hervadását; a tapasztalat mégis az élet kincse marad. Oh, hogy éppen a legnagyobb szeretetből fakad fel a legégetőbb fájdalom! Boldog, kinek kebelében a vallás mennyországa él. És kell, hogy a hit ege vonja fel fölöttünk kék ivét, ha utainkon a remény elhervadt, — másként az élet sötét éj lenne, melyből egy csillag sem világít le az eltévedt vándorra.

Azt hiszitek, hogy mint a vidék, melyből távozunk, lassan eltűnik szemeink elől és mint az életben minden emlék elhalványul az ember lelke előtt: úgy enyhül fájdalmunk is, ha a vidéket elhagyjuk? A fájdalom nem oly hamar hagy el bennünket. Hatalmas karokkal ragadja meg az ember lelkét, mint a tölgy ezer gyökérrel kapaszkodik a földhöz, — míg az öröm, mint a gyenge lilium, vékony szálon függ s egy gyenge szél is letörheti . . .

Nekem is van halottam e csöndes országban, de én csak olyankor szoktam fölkeresni, mikor a hiu pompából és szokásból gyászolók nagy tömege nem bántja lelkemet, — a mikor zavartalanul átadhatom magamat elmékedéseimnek s nyugodtan társaloghatom kedves halottammal.

KÉT GYERMEK A SZABADBAN.*

1. A réten.

Két fiut láttam a réten. A nagyobbik a zöld fűben ült egy báránnyal ölében. A bárány fehér gyapja olyan volt, mint a friss hó fénye. A fiatalabb gyermek letört virágot tartott kezében, és az előtte elröppenő tarka lepke után nézett. Az égbolt vidám, a nap tiszta volt és a lég ragyogó fényvel volt telve.

2. A pataknál.

Egy szűk völgykatlanba értem. A gyalogösvény a két hegy közt fekvő és bokrokkal gazdagon fedett ereszkedőre vezetett. A hegy másik oldala kopár kinézésű volt, barna hangabokrokkal benöve; csak helyenkint emelkedtek fiatal fenyők, hatásos színükkel igyekezve megbékéltetni a szemet. Még vidámabban zöldel a fűvel gazdagon benőtt rét, melyen keresztül egy sokat kanyargó patakocska sietett lefelé. A patak partján egyes füzes-csalitok voltak elszórva. Ezek egyikénél a partok kissé összeszorultak, majd alább egy kis tóvá szélesedtek. Itt a parton ült egy kis kék bugyogós, szalmakalapos fiucska, bal kezével a fűtörzs egyik ágát, a jobbal egy horgot tartva. Most éppen egy nagyobb fiura nézett, aki valamivel alább szintén a parton állt. Ennek nem volt kalapja és mind karján, mind lábszárán fel volt gyűrve a ruhája; bal kezével a part fűvébe markolva, a jobbal vidáman egy jókora halat tartott, melyet ujjongó szavakkal mutatott a kis csodálkozó fiunak.

3. Az erdőben.

Sötét erdőből magas fenyük közül értem ki alkonyatkor egy világos, fütől csillogó nagy térre, melynek túlfelét vadon nőtt tuskosövény és mogyoróbokrok határolták, ezek mögött pedig hatalmas tölgyek emelkedtek. A sövény hosszában fénylett egy kis átsiető patakocska. Minden oldalról mély csend uralgott, melyet a fenyves sikes, tompa zöreje még fokozni látszék; előttem állott a tölgyek néma lombjai alá vezető komor út. Az erdei rétet átszelő ösvény közepén megállva a nagy bükkfát nézegettem, mely a rét felső felében egyedül állt. A vörösen fénylő ágak messze kinyúltak, míg az alul levők majdnem a földet érintik. A fa alatt két utitáskát láttam, mely emberek közel-létéről tanuskodott. Éppen közeledni akartam, midőn a szép fa lombzatából éneket hallottam. Két magas tiszta hang hangzott felém, a melyek azután az erdő sűrűjében viszhangoztak. Éle-

*) (Keresd a szabad levegőt, és ha két fiut látsz egy bizonyos helyzetben, ird le foglalkozásukat környezetüket, pl. a kertben, az erdőn, a földön, vagy ahol éppen akarod, és igyekezzél mindezeket lehetőleg élethűen leírni.)

sébben szemügyre véve az ágakat, két, vastag ágon egymással szemközt ülő fiúcskát vettem észre. Ugy tünt fel nekem, mintha két magasabb lényt látnék, akik készakarva voltak a szegényes ruhába öltözve. A növekvő alkonyati csendből kihangzó ének ez volt: „Gyakorold folyton a hűséget és becsületességet“. Sohasem értettem úgy meg e szavakat, mint itt a sötét erdőségek között, a barátságosan zöldelő réten:

«Ki a virágot szereti,
Rossz ember nem lehet!

SZÖLLÖSY F.

NAPOLEON ÉLETÉBŐL.

I.

A legszebb emlék.

Egy alkalommal Napoleon Mária Lujzával Hollandiába utazott, hol megtekintette Saardam közelében azon szerény gunyhócskát is, melyben egykor Nagy Péter, Micharelow Péter név alatt lakott, a hajóépítés mestersége eltanulása végett. Miután Napoleon a kunyhóban mindent figyelmesen megtekintett, így szólt kísérőjéhez:

„Ez Hollandiának legszebb emléke!“

II.

V á l a s z.

Egykor levelet írt Napoleon egyik tábornokának. A levél sürgős volt; Napoleon sietve hajtá azt össze, minden beporozás nélkül. A tábornok átvette, de sehogysen tudott eligazodni rajta, lévén az tökéletesen össze-vissza tintázva. — Ez nem zavarta meg az elmés tábornokot. Leült és összepiszkolt egy papírt tintával, s Napoleonnak küldte. — Napoleon e gyalázatos levél átvétele után meghívja a tábornokot, kit e szavakkal fogad:

— „Mi akar ez tulajdonképen lenni? — mert nem tudom elolvasni.“

— „Ez válasz felséged levelére! — viszonzá a tábornok.“

III.

Hires distichon.

Az Itáliát meghódító hősök ünnepélyén Le Brun költőtől e distichon jelent meg:

»Héros cher à la paix, aux arts, à la victoire,
Il conquiert en deux ans mille siècles de gloire.«

(Hős, kit tisztel a béke, csodál a művészet, a harc-tér,
Elragadád két évvel hirét több százezer évnek.)

IV.

Napoleon és Mortier.

Midőn egy alkalommal Napoleon több marsall és segédtszt kíséretében a császári könyvtárt meglátogató, azonnal szemébe ötlött egy sajátságos alaku és igen szép kötésű könyv. Rögtön utána nyult, de mivel a könyv a magasabb osztályzatok egyikében volt, hasztalan fáradozott a császár annak elérésén. Ekkor Mortier marsall, Trevizo hercege, ki híressé vált rendkívüli nagy termete által — a császárhoz sietett és mig az a könyv elérésén fáradozott, így szólt: „Engedjen Sire, mert nagyobb vagyok önnél.“ A császár rögtön viszonzá: „Nagyobb nem, mint én, de hosszabb.“

V.

Lélekjelenlét.

Egy hadiszemle alkalmával Napoleon a Caroussel-téren lováról leesett és megsebesíté magát. Egy fiatal technikai hallgató átnyujtá neki kalapját, mely néhány lépésnyire elgurult. — „Ezer köszönet, kapitány!“ szólt Napoleon — „Melyik ezrednél?“ — „A gárdámban!“ felelt Napoleon, kit a tanulónak e rögtöni felelete barátságosan meghatott.

VI.

Kérdés és felelet.

Az első olasz hadjárat után Bonaparte étkező asztalánál egy nő is ült, ki a hőst megillető tuláradt dicséretei mellett így kiáltott fel: „Mik lehetünk még e világon, ha nem Bonaparte tábornagy!“ — „Jó családanya!“ viszonzá röviden Bonaparte.

Talentum.

Midőn egy alkalommal egy tábornok, ki a régi kormány alatt sok háboruban vett részt és magának a szükséges képességeket megszerezte, ajánlkozék Napoleonnál, kérve őt, hogy bizna reá valamely főparancsnokságot. Napoleon így felelt: „Ily képességek nem nyerhetők, azok a hősökkel — veleszületnek.“

Minő kötelékek fűznek bennünket a hazához?

Bevezetés. A természet belénk oltotta a társulás ösztönét. Mindenütt keletkeznek komoly avagy vig czélu egyesületek. A legnagyobb bensőség és erősség az oly összekötetések sajátja, melyek a vér rokonságán alapulnak; ide tartozik a család és állam, mely utóbbi alatt egy vagy több rokon néptörzs összege értendő.

Az embernek a családdal és néptörzsszel való természetes együvértartozását kell figyelmesebb szemle alá vennünk, ha annak a hazához való csodálatos, épügy mint fizikai szükségéből magyarázható tartozásáról tiszta képet akarunk nyerni.

Tétel. Ami bennünket legbensőbbben csatol a hazához:

1. A családi érzület. Ez egyedül az ember sajátja. Az állat csak addig marad anyja mellett, míg szüksége van rá. Mi édesebb az apának és anyának, mint látni, mint teljesednek be reményeik lépésről-lépésre gyermekeikben; mi emeli oly magasra a gyermekek örömet szorgalmuk áldásán, ha nem az, hogy aggott szülei is velük örülnek a siker fölött. Epaminondas úgy nyilatkozott, hogy élményei közül legörvendetesebb az volt, hogy szülei a Leuktra melletti győzelmet még megérték. A szülők sirjai szentek a fiuk előtt. Testvérek a társalgásban unalmasak lehetnek egymás előtt, a barátokkal való közlekedés több oldalú szórakozást nyújt nekik; az már azonban természetellenes, ha tanácsban és tettben nem állnak egymás oldalán, szükségben mégis csak egy testvér a legutolsó és legjobb barát. A családi érzület a legerősebb kapcsok egyike, melyek bennünket a hazához fűznek és senkisémet képes azt közönyösség által feloldani.

Nincsen édesb semmi hazánál és nevelőnél

Annak, ki bár fényes palotában laknék is,

Amde messze vetve honától s környezetétől.

Homér (Od. IX. 34).

2 A honvágy. Az első élelménynek, a gyermekjátékoknak, az első iskolai és házi foglalkozásnak, a jövő álmainak, melyek körül az emlékezés varázsfátylát szövö, színtere az emberre nézve végtelen drága. Egész életünkön és munkakörünkön ott vannak a helyi vonatkozások. Aki régi időkről gondolkodik és még sincs azon földön, mely azon helyeket tartalmazza, a lelkében előállott fájdalomról tesz tanúságot. Bizonyosága a sveicziak honvágya. Még Lappország jégpusztáinak lakója is elvész az idegenben. A hazájokból elhozott grönlandiak, vagy akár négerek többnyire búskomorságba esnek és véget vetnek életüknek. A gyengéd virág is soká betegeskedik, ha anyaföldjéről más földre, más légkörbe helyezik.

3. A nemzeti érzület.

a) Mi a legbensőbb összefüggésben érezzük magunkat azon törzsek tagjaival, melyek gondolkozásmódban és érzésben hasonlítanak hozzánk, melyeknek szokásaik ugyanazok, a nyelvek ugyanaz.

b) Mint népünk tagjai, történelmének, multjának, és jövőjének részesei vagyunk. Uralkodó háza, államférfiai és hősei, ténykedései, ádáz és jó napjai, törvényei és berendezései, reményei és félelmei egyszersmind a miénk is.

A távol Lissabonban hallotta Nettelbeck, amint egy viaszalak kiállításban Nagy Frigyes érdemeit hirdették; áthatva az érzelmektől afölött, hogy ez a nagy király az ő királya, könyezve kiáltá el magát: Én porosz vagyok! A portugallok az ünnepies polgári érzület e kitörését viharos jókedvvel fogadták. Aki hazájától válik, hasonlít a tökéről lemetszett szőlővesszőhöz. A legdrágább érdekekben csak közömbös része van, mint egy idegennek. Azt veszíti el, amit soha többé vissza nem szerezhet: külföldön

polgára lesz az államnak, de nem tagja a nemzetnek, mert tud újra születni.

c) Mint valamely nép tagjai, részesei vagyunk annak valósi szellemében, egyházi életében, tudományában és művészetében. Semmit sem nélkülöznek oly fájdalmasan az Amerikába vándorló emberek, kivált a gyengéden érző nők, mint az otthoni templomot; egyszerű, mégis ünnepélyes diszitásával, a derék pap szavát, a régi énekek teljeshangu dallamát, az orgona főséges hangját, a község zöld temetőjét.

Befejezés. Csatlakozzál a drága hazához, és egész sziveddel ragaszkodjál hozzá erősen!

B. F.

KOLUMBUS TOJÁSA.

Gyakran halljuk emlegetni a Kolumbus tojását. Elmondom hát ezért nektek annak történetét, mely igen mulatságos és tanulságos is egyszersmind, és megérdemli, hogy mindenki, ki csak hallott valaha valamit Kolumbusról, tudja róla ezen történetkét is.

Midőn Kolumbus első amerikai utjából hazaérkezett, Mendzsa bibornok fényes ünnepélyt rendezett a híres felfedező tiszteletére. Itt ékes beszédekben és szónoklatokban magasztalták felfedezését s az emberi szellem egyik legnagyobb diadalának nevezék azt, mit csak valaha ember végrehajtatott. A király környezetében levő dicsvágyó főurak ezt hallva, szerfölött boszankodtak azon, hogy egy külföldi s azonfölül még nem is előkelő családból származott férfi ennyire magasztaltatik.

„Nekem ugy tetszik — szólt egyike az uraknak, — hogy azon ugynevezett újvilágba yivő utat nem vala épen oly nehéz feltalálni, mert az oceán mindenütt tárva áll és akármelyik közönséges spanyol hajós is könnyen ráakadhatott volna arra.“

A főurak ezen észrevételre hangos nevetésben törtek ki, aztán többen felkiáltának: „Oh, azt akármelyikünk is igen könnyen feltalálhatta volna.“

Ez a fülébe ment Kolumbusnak. Midőn aztán egy alkalommal ezen előkelő tudakos urakkal ült egy asztalnál, hol történetesen tojást hordtak körül, kezébe vett egyet azokból s az urakhoz fordulva mondá: „szabad-e fölkerémet kegyelmeteket, hogy állítanak fel ezen tojást hegyére?“ A mellette levő főur elvéve s megkisérlé a tojást fölállítani hegyére, de az nem sikerült. Most szomszédja kéré el, majd a társaság valamennyi tagja versenyezni kívánt a tojás felállításában, hanem mind hiába. „Ez lehetetlen. — kiálltanak az urak — ön lehetetlen dolgot kíván tőlünk!“

„És ha én fölállítom. — szóla most Kolumbus — azt fogják mondani kegyelmetek, hogy ezt akármelyikünk is megtehetette volna.“ Most elvéve a tojást és odaüte gyöngén a tányér fenekéhez.

„Oh, hisz azt akármelyikünk is megtehetette volna!” kiáltának az urak.

„Ez magában igen könnyű dolog, monda most Kolumbus, azonban gyakran megtörténik a világon, hogy némely dolgok csak azért látszanak oly könnyen végrehajthatóknak, mivel előbb már más végrehajtá előttünk.” A főurak észrevehék a czélzást.

Ez a Kolumbus tojásának története.

SZERENCSEFIAK.

Alig találunk az életben szót, mely gyakrabban használta-tik, czélt, mely után buzgóbban törekeshetnek, mint a szerencse. Ebben egyesül minden óhajlás, ezért ver a kincsét szomjuhozó emberiség szíve, mindenki ezen célra törekszik, ámbár oly sok utat választanak annak elnyeréséért. De sokan csalatkoznak ebben. A szeszélyes sors megtagad tőlük minden szerencsét, hiában fáradnak, küzdenek, sőt gyakran önmaguk is okozói szerencsétlenségöknek, mert oly dolgok után vágyódnak, melynek bírását más ember ismét kemény csapásnak vélné. Míg az egyik a dicsőség- és becsületben, addig a másik gazdagságban és annak élvezetében véli föltalálni a szerencsét, ismét egy harmadik hatalom és hírnév által gondolja kielégíthetni becsvágyát.

De mi tulajdonképen a szerencse fogalma? Mi feleletet adhatnak e kérdésre? Talán semmilyen vagy legfeljebb kielégítetlent, mert hajlandó vagyok a szerencsét az emberen kívül levő, erőszakos hatalomnak tekinteni. Ezt bizonyítja a sok közmondás, a melyekben a szerencse fogalma némiképp megtestesítettik.

De azt kérdezik kedves olvasóim, hogy milyen befolyása van az elmodottaknak a dolog lényegére? És méltán, mert tekintsük csak meg ezen szót „szerencsefi,” mit jelent? Ez egy olyan alacsony származásu embert jelent, kinek sikerült saját törekvése és szorgalma által az emberi társadalomban magasb polczot elfoglalni. De nem kérdezhajjuk-e joggal, hogy miért tulajdonit a szokás ezen szónak valami megvetendő, sőt gúnyos fogalmat, midőn inkább dicsérő értelemben volna használható, miután időről-időre előrehaladni, az ember természetének határozott végzete és szüksége. Mert valóban nagy nehézséggel jár, minden befolyás nélkül, saját erejére és szorgalmára hagyatva, jelentékeny állást szerezni magának az emberi társadalomban. Szükséges ahhoz állhatatosság és kitartás, hogy az ember minden tornyosuló vészben Isten segélyében ne kételkedjék; mennyi önmegtagadás szükséges ahhoz, hogy ott, a hol az ember mások feletti felsőbbiséget érzi és tudja, azt képes legyen kormányozni és zabolázni!

A legrébbik családok is, melyek eredetüket és törzsfájukat a régi századokba vezetik, megvallják, hogy első ősatyjok szerencsefi-volt, sőt ez egész emberi nem csupán szerencsefiakból áll.

A történelem minden lapján találunk oly neveket, melyek a társadalom legalsóbb fokáról a legmagasbig emelkedtek. I Napoleon, ki előtt a félvilág rettegett és meghajolt, igénytelen nemes ember fia volt. VII. Gergely pápa, egy szegény ácsmester fia, térdepelve látta maga előtt IV. Henrik császárt. V. Sixtus pápa, gyermekkorában sertéseket legeltetett. Hunyady János, bölcsesége és becsülete által a kormányzói hivatalra emelkedett, míg fiában a magyar nemzet legigaságosabb királyát tisztelék. Kinizsi Pál lisztes zsákot hordott, s később hadvezéri karddal ajándékozott meg. Franklin, az éjszaki sark híres utazója, egy kis városban lakó szappanos fia volt.

Valamint a történelmet alkotó világesemények terén ugy találjuk a költészet és ipar terén is, hogy a legbölcsebb és legjelesb emberek szegény származásból eredtek. Petőfi Sándor, hazánk egyik legnépszerűbb költője mészáros fia volt.

S úgy találjuk, hogy a legjelesb művészek és bölcsek nagyobb részt szegény származásból valók, és ezen körülmény még hirnevöket és dicsőségeköt csak emeli.

Azért igen sajnálatraméltó, hogy vannak emberek, kik mégis az emberi társaságban egy bizonyos fokig haladván, alacsony eredetüket nemcsak, hogy nem mutatják, hanem azt még félelmetesen elhárítják és titkolják, a helyett, hogy megjelenésük egyszerűségével, és becsületük tisztaságával az uralkodó véleményt kiirtsák és legyözzék!

SZAVAKNI VALÓK. *)

VI.

ÜL ARANYNÉ GYÁSZBAN.

Ül Aranyné gyászban.

Sötét ravatalnál fekete ruhában.

A fekete fátyol — talán ellentétül —

Hattyu-fehér hajra borulva sötétül.

Oh, hajdan is meg volt már e szép ellentét.

Mikor az oltárnál kezük egybetették;

De — akkor a fátyol volt hattyu színében.

S haja volt az ében!

Csend van, megtörtlen.

Szó nem, sohaj is csak halkán, félve rebben.

A hüs csarnok mélye viszhangra se dobban;

Fáklyák füstje szállong sűrű gomolyokban,

*) E czim alatt szándékunk a az ifjuság körében legkedveltebb, legszebb-leghatásosabb komoly és tréfás szavalati darabokat össze gyűjteni. Felkérjük tehát olvasóinkat, hogy a kik ilyeneknek birtokában vannak, legyenek szivesek azokat hozzánk beküldeni. Paródiákat is szivesen fogadunk.

Nehéz, szürke füstből komoly feketében
Gyászoló oszlopok törnek ki sötétben;
Füst tapad ölelve — gyászsavakat súgva —
Karesú derekukra.

Ül az özvegy ottan —
Aláhajló fejjel, mély gondolatokban.
Gondolata, mintha szabadon eresztve
Túl földi korlátan szállna, messze, messze!
Tán vissza se térne az álmok egéből,
Ha ébresztő köny nem perdülne szeméből,
Ha e könyön át nem verődnek elébe
A ravatal képe.

És könye megindul.
Sóhajok szakadnak lelket tépő kintul.
Oh ti, akik jöttök, résztvevők e gyászban.
Nesztelen léptekkel járjatok e házban!
Fájdalma folyását meg ne zavarjátok.
Szemrehányó szemmel föl ne nézzen rátok.
Szólva: „hisz él nektek a költő örökké, —
De a férj — nem többé . . . . .“

Még ez egy rövid nap!
Holnap már a földé, átadják a sirnak,
Nektek halhatatlan, — énnekem halottam!
Ti véle maradtok, — én elhagyatottan!
Ti örök borostyánt füztök keresztjére,
Én élő virágot ültetek földjébe;
Enyémet, hogy szintén mindig zöld maradjon:
Könnyel kell áztatnom!

Ti szobrot emeltek;
Az az elvesztettet pótolhatja nektek.
Mi pótolná nekem? E világon semmi!
Kinok kinja költő özvegyének lenni . . . . .
Ki oldala mellett boldog büszkeségben
Bánatot osztottam, örömet cseréltem,
Ki kesergő lantra enyhet varázsoltam:
Most itt látom holtan:

Már hiába várja
A csendes boldogság pihenő tanyája.
Nem közeleg — lassan — hívó szózatomra,
Nem zárhatom többé hitvesi karomba,
Köny éghet örökké rebegő pillámon.
Oh ne mutassátok szobrát! látom, látom!
Ez Arany a költő, fényes, ércben,
Ez nem az én — férjem!

Mégis — annyit épül
A megsebzett lélek rokoni részvétül! . . .
Magyarország női! Testvér honleányok!
Köszönöm, gyászomban, hogy megosztózatok,
Szent huzgalommal ha szobrot emelétek,
Érez hirdeti majdan lelkesek, erénytek.
S híretek megőrzi késő századokra:
Arany János szobra!

Szavay Gyula.*)

A P R Ó S Á G O K

Midőn Napoleon örökös consulnak nevezteték ki, St. Hilaire tábornok állott elő hadtestével. „Bajtársak!“ szölt páthossal — „a nép elhatározta, hogy Napoloen örökös consullá legyen. A véleményeknek szabadoknak kell lenniök. A világért sem akarnék szavazástokra hatást gyakorolni. Mind a mellett szükséges, hogy figyelmeztesselek benneteket, hogy a legelsőt, ki ellene szavaz, az ezred színe előtt lövetem agyon. Éljen a közársaság és a szabadság!“

Széchenyi István grófnak szivartárcája rendesen a legfinomabb külföldi szivarokkal volt megtömve. — A magyar akadémiának egy félhónapi ülése alatt a gróf künnhagyott felöltője zsebében feledé tárcáját, s az egyik akadémiai irnok ebből zsenirozás nélkül rágyujtott. Vége levén a gyűlésnek a gróf azonnal ráismert illatjából szivarjára s mosolyogva jegyzé meg az égő szivart az asztalra helyező irnok előtt: „Ha orrom nem csal, uraságod ugyanazon gyárból szerzi szivarjait honnan én, azzal a különbséggel, hogy uraságod jutányosabban jut hozzájuk.“

Nagy Frigyeshez egy művész ment, kinek munkáit a király becsülte, ki azonban rendkívül dadogott. A király egy ideig nagy béketűrőssel hallgatta. Végre meguntta:

— „Mondja ön“ — szakitá félbe — akkor is dadog ön, mikor énekel?

— „Ne . . . ne . . . ne . . . nem!“ volt a felelet.

— „Akkor énekelje el nekem, a mit mondani akar“ — válaszolt a király.

Tréfák, ügyességek.

A horgászó. Előadás előtt valaki egy takaróval elfedtet asztal alá buvik, hogy a közönség ne lássa stb.

Személyek:

Csuka Máté, háziur.

Fáni, felesége.

Náni, halászléány.

*) Szerzőnek „Költemények“ című kötetéből.

Csuka úr az asztalon guggol s horgászik. Horogja egyszerre csak elkezd pedzeni. A horog mozgását s a különféle tárgyak horogra akasztását az asztal alatt lévő úr végzi ügyesen s észrevétlenül. Csuka úr örül horga pedzésének, vigyázó szemeket vág s örömmel huzza ki horgát, melyen azonban faág vagy szalma van csupán. Az asztal alatt levő ur ismételten majd régi ruhát, kalapot, papucsot, majd a néző közönség bizonyos személyéhez szóló tréfás leveleket changiroz a horogra. Csuka úr a kihuzott tárgyakat dühös mimikával dobja vissza a vízbe, többször óráját nézi s türelmetlen lesz. Erre bejön Náni halászleány kosárral s halakkal (papírból). Csuka úr hozzá ugrik s drága pénzen megveszi a leány halait. Erre mindketten kimennek. Csuka úr ismét bejön, szemközt vele Fáni felesége, kinek győzelmesen mutatja halászata eredményét. Felesége elcsodálkozik. Csuka úr erre erőltetett mosolylyal, megfelelő gesztusokkal kimegy feleségével. (*Hangay O.*)

Társas játékok.

Utazás Jeruzsalembe. A játszók a tengeri utazás leírásában előforduló tárgyneveket kapnak. Az egyik lesz *hajó*, a másik *tenger*, a harmadik *vihar*, a negyedik *part*, és így tovább. A játék vezető most elkezd egy jeruzsálemi utazásnak elbeszélését. A játszók ülnek, de amint egyiknek vagy másiknak neve előfordul az elbeszélésben, az illetőnek székéről azonnal fel kell emelkednie és egyet fordulnia s ismét leülnie. Ha „*Jeruzsalem*” szó említettik, mindenki feláll és meg fordul. A ki ezt eltéveszti, zálogot ad. — Az elbeszélő ügyességétől függ, hogy minél gyakrabban előforduljanak a szereplők nevei, s így a játék élénk és mulatságos legyen.

A szobrász. Egy valaki szobrász, s a társaság minden tagjai szobrait képezik, kiket ennek kell mindennemű helyzetbe állítani; ha ez meg van, elkiáltja magát: „A mester elment”; erre a szobrok elhagyják helyeiket, s tetszésük szerint mulatnak; egyszerre hangzik a kiáltás: „A mester itt van!” s mindannyinak előbbi helyzetébe kell visszatérni, aki ezt nem bírja, zálogot ad.

A rövid felelet. A társaság körben ül, s mindegyik szomszédjához egy kérdést intéz, melyre annak csak egytagú szóval szabad válaszolni. P. o.: „Szeret ön tanulni?” felelet: „nem” sat. Aki egy kérdést többször ismétel, vagy többtagú szóval válaszol, zálogot ad.

Talányok.

A) Számítási kérdés.

Örömet adnék mindegyiteknek tíz diót, szolt társaihoz egy tanuló, ki éppen holmi csemegét kapott szüleitől, — de akkor nekem 6-al kevesebb lenne, mint a mennyire szükségem volna, fogadjátok szívesen ha mindegyiknek csak 8-at adok, s akkor még nekem is 8 marad. A fiuk együtt lévén, természetesen tudták, hányan vannak s

következőleg azt is, hogy hány diója van társuknak. De hát te, kedves olvasó, ki nem voltál köztük, meg tudnád-e mondani?

B) Földrajzi kérdés.

Melyik az a város Délolaszországban, melyet régen a hirpinusok laktak, hol Kr. e. 275-ben Pyrrhus vereséget szenvedett s melyet Napoleon 1806-ban Talleyrandnak adományozott a hercegi czimmel?

C) Történelmi kérdés.

Ki volt az a nápolyi családból származó főúr, a ki 1665-ben I. Lipót kamarása, 1685-ben ezredes, s a következő évben a kuruczok ellen harczolva, kegyetlensége és zsarolásai által rettenetessé tette nevét történetünkben? Hol kezdte meg vérbiróságát, kik voltak áldozatai? Mikor és hogyan halt meg?

D) Tréfás kérdések.

1. Mikor volt egy esztendő három hetes?
2. Miért szalad a nyul az uton keresztül?
3. Háromszáz arató mit csinál legtöbbet egy nap alatt?
4. Mit csinál a gyertya?
5. Mi hija van egy csizmának, ha jól elkészült is?
6. Olyan leánykám van, hogy a szösz a lelke. Mi az?

Megfejtési határidő: november 20.

A helyes megfejtők közül *ötnek* a mai számban ajánlott képcsoportok közül sorsolás útján fogunk egyet-egyet kiadni.

A 19. számban közölt talányok megfejtése. A) Számítási kérdés: Az ifjabbik fiú 5, az idősebbik pedig 7 hatost kapott. B) Földrajzi kérdés: 1525-ben Pávia mellett I. Ferencz francia király és V. Károly császár seregei közt volt az ütközet, melyben a francia királyt legyőzték és elfogták. Egy év múlva szabadult meg. C) Történelmi kérdés. Augsburg, Taksony alatt, Ottó volt a német császár. D) Tréfás kérdések: 1. Sehol, mert a szőlő terem. — 2. Mikor a lábuk nem éri a víz fenekét. — 3. A szőrös oldalára. — 4. Hogy viseljük. — 5. Torkán. — 6. Ádám. — 7. Olyat, mint ő maga. — 8. Csillag. —

A 19-dik szám talányait helyesen megfejtették: Jablonszky József, Frischler Elza, Fleckenstein János, Bródy Aladár, Rösner Géza, Krafcik Boriska, Mattyasovszky Kázmér, Zorkóczy Kornél, Theidl Rosa, Grüner Rezső, Krausz Jenő és testvérei, Politovszky István, Popper Zsigmond és Sándor, Herczegh György, Sziklai Dénes, ifj. Koós Ottó, Koós Miklós, Zuna Morizette, Kurcz János, Sziklai Jenő, Egresy Árpád, Balázs Jenő, Lengyel Lőrincz, Sperneák János, Dobós László, Sáfár Elemér, Jaszenovics István, Haris Emil, Juhász Kelemen, Weisz Géza, Skutseran (?), Konfeld Ferencz, kiknek az ígért játékokat elküldöttük.

J Á T É K O K.

Történetek képekben. Művészi kivitelű kivágott képeket ajánlunk olvasóinknak, melyek 6 összefüggő darabból állanak s az egyes képek szöveggel vannak ellátva. Kedves mesék, történetek, tréfás dolgok, állatseregletek ezek, melyeknek csoportonként ideírjuk czimeiket olvasóink részére, hogy a kik rendelni óhajtanak, megvehessék azt, a melyik megtetszik. *Egy csoport (6 képpel) ára 10 kr.* Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

I. *Piroska.* 1. Piroska elindul. 2. Piroska virágot szed. 3. Találkozik a farkassal. 4. Piroska a nagymamánál. 5. Piroska ráismer a farkasra. 6. Piroska megmentése.

II. *A gyermek rablás.* 1. Az ellenséges lovag. 2. A gyermekek elrablása. 3. Jenő és Klotild lovon. 4. Elhagyatva. 5. A hű testvér. 6. A hol legnagyobb a szükség, ott legközelebb van a segítség.

III. *A három medve.* 1. A séta. 2. Aranka nyalakodik. 3. Ki ette meg a levest? 4. Ki ült a székemen? 5. Megtalálják az ágyban. 5. Aranka menekülése.

IV. *Robinson.* 1. Robinson hajótörést szenved. 2. Vadászatra indul. 3. Lányomokat fedez fel. 4. Péntek segítségért folyamodik. 5. Robinson és Péntek körülhajózzák a szigetet. 6. Robinson unokáival.

V. *Boltos anyó.* 1. Sultán pipázik. 2. A macskaetetés. 3. Sultán féltékeny lesz. 4. Sultán mint uracs. 5. Sultán sirja — szomorú vég.

De hosszas volna összes képeinket felsorolni, csak néhánynak említjük czimét: *Béka urfi kalandjai, A bohóc, A tizek története, Séta az aquariumban, Circus a víz alatt, Szünidei gyorsvonat, Állatsereglet, Kutyaállítás, Macskakiállítás, A vivariumban, Aladdin vagy a csodalámpa stb. stb.*

A büvös kártyák, melyek segélyével rögtön kitalálható pl. valakinek az életkora vagy a zsebében levő pénzösszeg, szintén kaphatók a Tanulók Lapja kiadóhivatalában (IX., Lónyai-utca 9. sz.) Egy csomag ára postai küldéssel 10 kr. Tíz csomag szétküldéssel 70 kr.; 50 csomag 2 frt 50 kr.; 100 csomag 4 frt 50 kr. Minél nagyobb a megrendelés, annál olcsóbb a kártyák ára. Előfizetőink jól teszik, ha többen összeállva hozzák meg, akkor olcsóbb is, meg a posta költség is kevésbe, ugyszólván semmibe sem kerül.

Lapunk kiadóhivatala utján még a következő olcsó könyvek kaphatók: *Verne* Gyulának az ifjuság előtt oly kedves regényei közül: *Strogoff M. utazása, Utazás a föld körül 80 nap alatt, Fekete indiák, öt hét léghajón, Utazás a holdba, Három orosz és 3 angol kalandjai, A 15 éves kapitány, Gőzház, Ox doktor eszméje, Dél csillaga, Egy uszó város, Grant kapitány gyermekei* (2 köt.) Egy-egy kötet *1 frt bolti ár helyett* a Tanulók Lapja előfizetőinek *65 krért* kapható, melyhez a vidéki megrendeléseknél 5 kr. bélyegdíj melléklendő.

TANULÓK LAPJA

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . 2 frt 40 kr.
Fél évre . . . . . 1 frt 20 kr.
Negyed évre . . . . — frt 60 kr.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Felelős szerkesztő:

Dr. RUPP KORNÉL

főgymnasiunai tanár.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, IX., Lónyai-u. 9.

Hirdetések felvételnek
és jutányosan számítatnak

IRODALMUNK JELESEI.

— ARCZKÉPCSARNOK. —

VÖRÖSMÁRTY MIHÁLY.

(1800—1855.)

1800-ban decz. 1-én Pusztá-Nyéken született. Iskoláit Székesfehérváron kezdte és Pesten folytatta. Atyja halála után magára lévőnek hagyva, saját magának kellett az önfentartásról gondoskodnia s ezért nevelőséget vállalt Perczel Sándor családjánál s így végezte magán uton a jogot is. Verselni már gyermekkorában kezdett s utóbb Tolnában Egyed Antallal kötött barátsága csak buzditásul szolgált neki költői tehetsége fejlesztésére. Nagy ha-

mozogni. Mindkettő többször elsötétül és távol esik tőlünk. Mindkettőt örömmel üdvözli az ember, jótékony befolyásuk miatt, sőt ezért a pogány korban többször isten gyanánt tiszteltettek.

Eltérő tulajdonságok: A nap álló csillag, tehát mozdulatlan helyzetű és saját fényű; a hold kettős mozgású mellékbolygó, mely fényét a naptól kölcsönzi; az előbbi nappal világít, fénye éles és vakító, sugaraival melegíti és élteti a földet; az utóbbi csak éjjel látható, fénye halvány és kedves. Amaz a nappal tüzes, csillogó és villámló hőse, emez báránkáinak, (a csillagoknak) kegyes, békés és hű pásztora. A nap sokszorosan nagyobb a holdnál. A nap alakja állandó, a holdé különböző fázisokon megy keresztül.

3. A felsőbb osztályu tanulók fejtsék ki az adott vázlat alapján, mit jelentenek Vörösmartynak a *Merengőhöz* című költeményében levő eme sorai:

«Ábrándozás az élet megrontója,
Mely kancsalul festett egekbe néz.»

Főbb pontok: *Bevezetés.* Mit jelent e mondás? Minő ábrándozásra illik ez? Mit ért a kancsal nézésen s a festett egeken a költő? *Tárgyalás.* Az ilyen ábrándozó sem magát, sem a világot nem ismeri; nem tudja, mire képes, mit vívhat ki saját erejével. Milyen a hű ábrándozás? Példák az életből a hű ábrándozás rossz volta mellett. Az ábránd vége a keserű csalódás. Példák. *Befejezés.* Mi ezekből a tanulság? Törekedjünk először helyzetünkkel megbékülni, állásunkat megszeretni s teljesítsük, bármely téren vagyunk is, kötelességünket.

Megfejtési határidő: decz. 20. A legjobb dolgozatok íróinak egy-egy értékes könyvet tűzünk ki jutalmul.

A feladott témákat kidolgozták: Breiner Pál („Nyári nap.”) — Szij Ferencz („Ágnes asszony és Kund Abigél.”) — ifj. Csókán Pál („Egy délután a szünidőben.”) — Hirn Miksa („Ágnes asszony és Kund Abigél”) — Kovács Imre („Ágnes asszony és Kund Abigél”) — Hirschberger Félix („Egy délután a szünidőben.”) — Sós Zoltán („Kirándulás a mezőre.”) — Vándory Lajos („Őszi kép”) — Lidenfeld Zoltán (Egy szünidei nap leírása) — Rónay Kynya („Egy szünidei nap leírása”) — Szöllősy Ferencz (Két gyermek a szabadban). A jutalmat Szöllősy Ferencz (Budapest, VII, Rottenbiller u. 16.) dolgozata nyerte el. A második jutalmat Katona Bánk-bánját Szij Ferencz a bpesti ref főgymn: tanulójának adtuk.

AJÁNHLHATÓ KÖNYVEK.

Ezer év mese költése: Benedek Elektől. A legutóbbi két füzet alakjai új, valósággal ünnepi köntösben jelennek meg előttünk. E könyv mint diszmunka is méltán tarthat igényt minden jó magyar család szalonasztalán. Egy füzet ára 25 kr.

Hazafias könyvtár, szerkeszti Gaál Mózes főgymn. tanár. E vállalat 4. száma *Kupa, a pogány* vezér története Sz. István korából, az 5. szám *A vitézi becsület* IV. Béla korából, mely a gögös főurnak Paczolay Jónásnak viszályát a derék Rugacs vitézzel beszéli el. A 6. szám *Az utolsó mentevár* II. Rákóczy György korából való történetet tárgyal. A 7. szám *A királyért* címmel Róbert Károly megmentését a hős Széchy Dénes által beszéli el. Az egyes kötetek ára kemény táblába kötve 6 képpel 25 kr. Megrendelhetők lapunk kiadóhivatala útján is, vagy a hazafias pozsonyi Stampfel cégégnél.

Ráth Mór iskolai kiadásaiból megindult egy vállalat, mely Arany János és b. Eötvös József stb. válogatott műveit adja ki. A szövegkiadásokból eddig megjelentek: *Arany János*: Toldi. 40 kr. — Toldi estéje. — Buda halála 40 kr. — Murány ostroma. 40 kr. — Az elveszett alkotmány. 50 kr. — A nagyidai czigányok. 40 kr. — stb. Egy-egy füzet díszkötésben 40 krral több.

KÜLÖNFÉLÉK.

E rovat alatt szívesen válaszolunk olvasóinknak ismereteik gyarapítása végett hozzánk intézett kérdéseire.

Értesítjük előfizetőinket, hogy november 1 től kezdve a *szekesztőség és kiadóhivatal helyisége a IX. ker., Lónyai útca 9.* számú házban lesz, miért is ezentúl minden, úgy a lap szellemi részét illető, mint a kiadásra vonatkozó dolgokat (előfizetés, reklamálás stb.) *Lónyai-utca 9.* szám alá küldjenek.

Többen panaszkodtak, hogy a bűvös kártyát nem kapták meg. Jelen számunkhoz mellékelve mindazoknak elküldöttük, a kik ez iránt hozzánk fordultak.

A bekötési tábláknak idejében való előjegyzésére kérjük előfizetőinket, mert már is olyan sokan jelentkeztek, hogy tisztában kell lennünk az iránt, hogy hány példányban készíttessük. Lesz fehér, kék, vörös, barna, szürke színben, arany metszéssel, a czimlapon pedig aranyba nyomott tájképpel. Az ára 45 kr., oly olcsó, hogy még egyszerű kötésbe sem köttethetik előfizetőink lapunknak egy évi, jó vaskos kötetet kitevő számait. Lapunk egész évi folyama is kapható lesz bekötve 2 frt 50 krért.

Utóbbi időben a postán több lap eltévedt és elveszett. Felhívjuk előfizetőinket, hogy a hiányzó számokat a rendes megjelenési idő után 3-4 napra azonnal reklamálják meg, hogy mi a postán intézkedhessünk, hogy ilyen elveszések ne forduljanak elő.

A beküldött kérdésekre a jövő számunkban válaszolunk.

Az irodalmi pályázat eredményéről szóló jelentés tér hiánya miatt maradt ki jelen számunkból.

Szerkesztői üzenetek.

Reinhardt P. Szeged. Sikerült fordításokat szívesen veszünk. — **Kovács J. Kézsmárk.** Levelét megkaptuk, neve tévedésből maradt ki. A «bűvös kártyát» mai számunkhoz mellékelve küldjük mindenkinek, a ki nem kapta meg. — **Pick Jenő, Szeged.** «Tom-Tit» a fizikai kísérletek szerzője nevét jelenti. — **ifj. Csokan Pál. Hm.-Vásárhely.** Költeményein a tehetség határozott nyomai látszanak, de még kiforratlan. Ha nem is közöljük, de nagyon szívesen olvassuk. — **Suján P. Bpest.** Az adomákat, történelmi kérdéseket csak küldje be: ha jók, közölni fogjuk. — **Popper Zsigm. és Sándor. Mohács.** Igéretüket a jó «szavalni valók» beküldése iránt, szívesen vettük s várjuk a küldeményt. — **B. J.** Alkalmi költeménye (okt. 6.) idejét multa. — Félre tettük.

Kiadóhivatali üzenetek.

Bródy A. Homonna. A bekötési táblák árát november végeig be kell küldeni, de előbb is lehet, vagy ha tetszik utánvétellel küldjük, de akkor többre kerül. **Politovszky J. N.-Várad.** A hátralékos 2 krt amikor tetszik akkor küldheti. — **Gindl Márton, Pozsony.** Az 1-17 számokat 90 kr. kedvezményes áron kaphatja meg. **Fridmann J. Arad.** Minden rendben van. **Azon előfizetőinknek**, kik esetleg többet küldtek be az előfizetési árnál, a jövő évre előre irtuk a többletet. **B. J. Nagybánya.** A kezelés nehézsége miatt kérjük, ne novembertől februárig, hanem októbertől december végeig kívánják az előfizetést. Mi a naptári negyedek szerint fogadhatunk el előfizetéseket.